

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalouden rakennetuista annetun lain 17 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan maatalouden rakennetuista annettua lakia muutettavaksi siten, että korkotukilainojen korkotukea alennettaisiin. Nykyisen neljän prosenttiyksikön sijaan uusille korkotukilainoille korkotukea myönnettäisiin kolme prosenttiyksikköä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö

Maatalouden rakennetuista annetussa laissa (1476/2007), jäljempänä *rakennetukilaki*, säädetään maatilojen investointituesta ja nuorten viljelijöiden aloitustuesta. Investointitukea myönnetään pääosin maatilojen tuotantorakennusten rakentamiseen. Nuorten viljelijöiden aloitustukea myönnetään sellaisiin tilanpidon aloittamisesta aiheutuviin kustannuksiin, jotka muodostuvat suurimmalta osin maatilalla ja sen irtaimiston hankinnasta. Tavallisesti tämä liittyy maatilalla toteutettavaan sukupolvenvaihdokseen.

Investointeja ja tilanpidon aloittamista tuettaessa voidaan myöntää avustusta, lainan korkotukea ja valtiontakausta. Riippumatta tukimuodosta tai siitä, käytetäänkö samaan tarkoitukseen useaa eri tukimuotoa, tuen määrä yhteensä ei saa ylittää investointituella säädettyä prosentuaalista enimmäismäärää investoinnin kustannuksista eikä 70 000 euron enimmäismäärää myönnettäessä tukea tilanpidon aloittamiseen.

Rakennetukilain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus maatalouden investointituesta ja nuoren viljelijän aloitustuesta (299/2008), jossa säädetään aloitustukeen sisältyvän korkotuen 35 000 euron enimmäismäärästä. Samoin kyseisen lain nojalla annetaan vuosittain valtioneuvoston asetus, jossa

säädetään paitsi investointituen prosentuaalisesta enimmäismäärästä hyväksyttävistä kustannuksista, myös prosentuaalisesta enimmäismäärästä, joka kokonaistuesta voidaan myöntää korkotukena. Viimeisin asetus on vuonna 2012 myönnettävän maatilalla investointituen kohdentamisesta annettu valtioneuvoston asetus (1197/2011). Vuonna 2012 korkotuen enimmäismäärä vaihtelee tukikohteittain 10—20 prosentin välillä hyväksyttävistä kustannuksista. Nämä tukien enimmäismäärät noudattavat Euroopan unionin (EU) lainsäädäntöä. Asetuksen 299/2008 27 §:n 1 momentin mukaan korkotukena myönnettävän tuen määrä on korkotuen perusteella puolen vuoden korkojaksoilta laskettujen nimellisarvoisten tukierien yhteenlaskettu määrä.

Investointitukiin sisältyvät avustukset myönnetään osaan tukikohteista samoin kuin aloitustukiin sisältyvät avustukset Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 mukaisesti maaseuturahastosta osaksi rahoitettuina. Osa investointikohteista samoin kuin investointi- ja aloitustukiin kuuluvat korkotuet ja valtiontakaukset myönnetään kokonaan kansallisista varoista. Tällöin niihin sovelletaan perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen alalla toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä asetuk-

sen (EY) N:o 70/2001 muuttamisesta annettua komission asetusta (EY) N:o 1857/2006. EU:n komissio on hyväksynyt osarahoitetun avustuksen lisäksi myönnettävän korkotuen hyväksyessään Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ja sen muutokset. Kokonaan kansallisesti myönnettävästä tuesta on tehty edellä mainitussa komission asetuksessa (EY) N:o 1857/2006 tarkoitettu ilmoitus, minkä lisäksi komissio on päättänyt tukitasoista osaksi Suomen liittymistä Euroopan unioniin koskevan sopimuksen 141 ja 142 artiklan nojalla tekemillään päätöksillä.

Rakennetuki lain 17 §:ssä säädetään korkotukilainoista ja korkotuesta. Pykälän 1 momentin johdantokappaleen mukaan korkotukea voidaan myöntää valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun korkotukilainojen myöntämisvaltuuden rajoissa. Momentin 2 kohdassa säädetään korkotukilainaksi hyväksyttävän lainan kokonaiskorosta eli korosta, josta ei ole vähennetty korkotukea. Lainan kokonais korko saa olla enintään sellaisen koron suuruinen, joka vastaa luotonantajan samanlaisiin tarkoituksiin myöntämien normaaliehtoisten lainojen korkoa ja johon on lisätty korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

Pykälän 2 momentissa säädetään korkotuesta ja lainansaajan maksamasta vähimmäiskorosta. Korkotuen määrä on neljä prosenttiyksikköä. Lainan saajan on kuitenkin

maksettava lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Tämän vuoksi laina-aikana joltakin korkojaksolta maksettava korkotuki voi alittaa neljä prosenttiyksikköä, jos lainan kokonaiskorko kyseiseltä jaksolta alittaa viisi prosenttia.

Korkotukea ei myönnetä kustannuksiin, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta.

Pykälän 3 momentin mukaan korkotuen myöntämisen edellytyksenä on, että luotonantaja on hyväksynyt tukihakemukseen sisältyvät korkotukilainan määrän ja lainaehdot.

1.2 Käytäntö

Tukea myönnettäessä tuen laskennassa käytetään korkotuen enimmäismäärää. Tuki kuitenkin myönnetään kaikilta osin euromääräisesti ja tuen eri osat on esitettävä päätöksessä. Tukipäätöksessä on siten eriteltävä, kuinka paljon tukea myönnetään avustuksena, korkotukena ja valtiontakaukseen liittyvänä tukena hyväksytyjen kustannusten, hyväksytyyn lainamäärän ja tukiehtojen lisäksi. Tuensaajan käyttäessä myönnettäviä tukea päätöksen mukaisia enimmäismääriä ei saa mitään osin ylittää.

Korkotukilainoja ja korkotukea on myönnetty vuodesta 2008 alkaen vuosittain investointeihin seuraavasti:

	Korkotukilainat		Korkotuki
	kpl	miljoonaa euroa	miljoonaa euroa
2008	163	6,87	1,49
2009	1 553	140,34	34,36
2010	1 228	155,48	39,29
2011	1 361	164,19	41,22
Yhteensä	4 305	466,88	116,36

Vastaavana aika korkotukilainoja ja korkotukea on myönnetty tilanpidon aloittamiseen seuraavasti:

	Korkotukilainat kpl	miljoonaa euroa	Korkotuki miljoonaa euroa
2008	126	13,72	2,41
2009	520	62,86	12,44
2010	470	58,30	11,33
2011	482	59,63	11,53
Yhteensä	1 598	194,51	37,71

Korkotukilainoissa käytetään pääasiassa vaihtuvia korkoja. Lainojen kokonaiskorko muodostuu yleensä viitekorosta ja siihen liittävästä marginaalista. Yleisin viitekorko on pitkäaikainen euribor-korko tai luottolaitoksen oma niin sanottu Prime-korko. Yleinen korkotaso on viime vuosina kuitenkin edelleen ollut varsin matala. Käytetyt viitekorot ovat olleet pitkään lähellä yhtä prosenttia. Esimerkiksi euribor 12 kk -korko oli syyskuun alkupuolella 0,80 prosenttia. Viimeisen viiden vuoden aikana se on kor-

keimmillaan ollut vuoden 2008 loppupuolella, jolloin se oli 5,5 prosenttia. Sen jälkeen korko laski jyrkästi ja on pysynyt siitä lähtien alle 2,5 prosentissa.

Marginaalin määrään puolestaan vaikuttaa muun muassa lainan hakijan vakavaraisuus, toimintaan liittyvät riskit sekä luottolaitoksen oma lainapolitiikka ja kilpailutilanne.

Rakennetukilain nojalla myönnettyjen korkotukilainojen keskimääräiset korkomarginaalit ovat vuosina 2008—2012 olleet seuraavat:

Vuosi	Korkotukilainoja kpl	Korkomarginaali prosenttiyksikköä
2008	289	1,07
2009	2 052	1,36
2010	1 661	1,53
2011	1 797	1,46
2012	899	1,60

Kuten edellä olevasta ilmenee, lainamarginaalit ovat jonkin verran kohoamassa. Lainakohtaiset marginaalit puolestaan vaihtelevat noin 0,5—2 prosenttiyksikön välillä. Tämän vaihteluvälin ulkopuolella olevia marginaaleja käytetään varsin vähän.

Kun tuen saajan maksettavaksi on joka tapauksessa tullut yhden prosentin vähimmäiskorko, viime vuosina korkotukea ei ole maksettu neljän prosenttiyksikön enimmäismäärän mukaisesti. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tuen saaja ei pääsääntöisesti saisi hyväksyä hänelle myönnettyä euromääräistä korkotukea. Vaikka korkotaso nyt onkin matala, on kuitenkin todennäköistä, että joidenkin vuosien kuluttua korkotaso taas alkaa nousta. Näin ollen korkotuen maksaminenkin vain siirtyy myöhempään ajankohtaan laina-ajan

kuluessa, jos laina on myönnetty riittävän pitkällä laina-ajalla.

2 Ehdotetut muutokset

Rakennetukilain 17 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että korkotuen enimmäismäärä alennettaisiin neljästä prosenttiyksiköstä kolmeen prosenttiyksikköön. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että lainan saaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Jos lainan kokonaiskorko on vähemmän kuin neljä prosenttia, korkotuen määrä olisi kuitenkin enintään kokonaiskoron ja vähimmäiskoron välisen erotuksen suuruinen. Jos taas kokonaiskorko on enemmän kuin neljä prosenttia, lainan saajan olisi maksettava korkoa, joka saadaan vähentämällä kokonaiskorosta kolme prosenttiyksik-

köä. Maksettavan korkotuen muodostumisen tapaa ei siten muutettaisi.

Tukea myönnettäessä lainaan liittyvän tuen euromääräinen tuki laskettaisiin kolmen prosentin korkotuen perusteella. Korkotuen euromäärä diskontataan luottolaitoksen antamaan korkotukilainan luottolupaukseen sisältyvän laina-ajan perusteella nykyarvoiseksi, kuitenkin siten, ettei myönnetty korkotuki voi ylittää asianomaisen tukikohteen enimmäistukiprosenttia. Siihen, miten korkotuen maksu ajoittuu, vaikuttaisi kokonaiskoron laina-aikainen vaihtelu. Koko tuen enimmäismäärästä ja lainan määrästä riippuen on mahdollista, ettei korkotuki riitä koko laina-ajaksi. Toisaalta on mahdollista sekin, että viitekorkojen pysyessä pitkään matalina ja lainansaajan saaman edullisen marginaalin vuoksi koko myönnetty korkotuki ei tule kokonaan käytetyksi, varsinkaan, jos lainan laina-aika jää lyhyeksi.

Tavoitteena on, että korkotukiprosentin alentaminen säästää valtion korkotukimenoja jo vuodesta 2013 alkaen. Lisäksi tavoitteena on, että lainansaajalla on viitekorkojen tasosta riippumatta aito kiinnostus neuvotella lainasta luottolaitoksen kanssa siten, että lainan saajan maksettavaksi jäävä osuus korosta sekä lainaehdot muutenkin olisivat mahdollisimmin edullisia. Tämän odotetaan toteutuvan parhaiten alentamalla korkotuen enimmäisprosenttisyysmäärää. Osassa lainoja myönnetty tuki ei enää kattaisi koko laina-aikaa. Mitä matalammalla korolla hakijalle myönnetään laina, sitä pitempään myönnetty korkotuki kuitenkin riittäisi.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Vaikutukset valtion talouteen

Rakennetukilain mukaisten lainojen lainasaldo vuoden 2011 lopussa oli 425,1 miljoonaa euroa. Korkotukea näille lainoille maksettiin vuonna 2011 yhteensä 6,3 miljoonaa euroa, mikä on 1,85 prosenttia keskimääräisestä lainapääomasta.

Vuosina 2008—2011 korkotukilainojen vuotuinen myöntövaltuus on ollut 300 miljoonaa euroa. Koko myöntövaltuutta ei kuitenkaan ole vuosittain käytetty. Vuonna 2011 myönnettyjen lainojen määrä jäi poikkeuksellisen vähäiseksi. Taloudellisen tilanteen epävakauden vuoksi on odotettavissa, etteivät lainamäärät juurikaan vuonna 2012 ja 2013 nouse. Tarvittavan myöntövaltuuden määräksi vuonna 2013 arvioidaan enää noin 250 miljoonaa euroa.

Jos vuoden 2013 korkotukilainan myöntövaltuudesta, 250 miljoonasta eurosta, myönnettäisiin 90 prosenttia nykyisin tukiehdoin, korkotukilainoista aiheutuisi täydellä neljän prosentin korkotuella yhteensä 68,63 miljoonan euron korkotukimienot, jos korkotuki toteutuisi joka vuosi täysimääräisenä ja laina-aika olisi nykyinen eli keskimäärin 14 vuotta. Ehdotetun muutoksen mukaisesti myönnettyistä lainoista aiheutuisi vastaavilla oletuksilla yhteensä 51,5 miljoonan euron korkotukimienot eli 16,1 miljoonaa euroa vähemmän.

Tarkasteltaessa 250 miljoonan euron vuotuisen myöntövaltuuden rajoissa vuosina 2013—2016 myönnettäviä korkotukilainoja, ehdotettu muutos korkotason ollessa vähintään viisi prosenttia vähentäisi vuosien 2013—2016 korkotukimenoja yhteensä 13,6 miljoonaa euroa seuraavasti:

Vuosi	2013 milj. euroa	2014 milj. euroa	2015 milj. euroa	2016 milj. euroa
Korkotuen vähentymä	0,6	2,3	4,4	6,3

3.2 Muut vaikutukset

Korkotukena myönnettävä osuus viljelijälle myönnettävästä tuesta pieneni muutoksen johdosta. Vaikka enimmäismääriä, joka tuesta voidaan myöntää korkotukea, ei olekaan tarkoitus muuttaa, käytännössä korkotuen osuus yksittäiselle viljelijälle myönnettävästä investointituesta pieneni. Sen sijaan korkotukena myönnettävä aloitustuen osuus ei yleensä pieneni, koska lainat ovat nykyisin niin suuria, ettei 35 000 euron korkotuki ole riittänyt tavanomaisen maatilan hankinnasta johtuvan lainan koko laina-ajaksi, jos lainan korko on vähintään neljä prosenttia, mutta korkotukiprosentin alentamisen takia maksu siirtyisi eteenpäin. Sen sijaan investointeihin myönnetyissä tuissa viljelijöille maksettava korkotuki myös käytännössä pieneni, jos laina-aika ei ole riittävän pitkä.

EU:n komissio on liittymissopimuksen 141-ariklan mukaista tukea koskevassa 27 päivänä helmikuuta 2008 antamassaan päätöksessä K(2008)696 lopull. edellyttänyt, että Suomi myöntää osaan tuettavista investointikohteista tuen enimmäismääräisenä kyseisen päätöksen kattamalla tukialueella. Täysimääräisen tukimäärän toteuttaminen edellyttäisi avustusosuuden nostamista komission päätöksen kattamalla alueella.

Kokonaisuudessaan muutoksen ei arvioida merkitsevän olennaista heikennystä maatiiloilla investoiville tai tilanpitoa aloittaville viljelijöille.

Ehdotettu muutos ei sinänsä vaikuta korkotukilainan myöntäneen luottolaitoksen lainasta saamiin korkotuloihin, koska luottolaitos joka tapauksessa saa lainasta sovitun kokonaiskoron, osaksi viljelijän ja osaksi valtion maksamana. On kuitenkin mahdollista, että viljelijät muutoksen toteutumisen jälkeen entistä useammin kilpailuttavat myös korkotukilainojaan siten, että viljelijän maksettavaksi tuleva osuus korosta jäisi mahdollisimman pieneksi. Tämä koskee etenkin tilannetta, jossa on odotettavissa viitekorkojen tason nousevan niin paljon, että korkotukilainojen kokonaiskorko nousee yli neljän prosentin. Tämän odotetaan jonkin verran vaikuttavan luottolaitosten näistä lainoista saamiin tuloihin.

Ehdotetulla lailla ei ole muita vaikutuksia.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, Maaseutuvirastolta, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Kauppapuutarhaliitolta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Nordea Pankki Oyj:ltä, OP-Palvelut Oy:ltä, Sampo Pankki Oyj:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä.

Lausunnon ovat antaneet valtiovarainministeriö, Maaseutuvirasto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Nordea Pankki Suomi Oyj, OP-Palvelut Oy, Sampo Pankki Oyj ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Viranomaisten lausunnoissa esitystä on puollettu ja ymmärretty valtiontulojen tilasta johtuva tarve vähentää valtion menoja. Sen sijaan tuottajajärjestöt ja luottolaitokset ovat vastustaneet ehdotettua muutosta. Sitä on pidetty osana lyhytjänteistä tukipolitiikkaa ja voivan vaarantaa tulevat neuvottelut komission kanssa Etelä-Suomea koskevien niin sanottujen 141-tukien osalta. Luottolaitokset ovat lisäksi tuoneet esiin lainoituksen kilpailutilanteen ja sen, että jo nyt viljelijät kilpailuttavat myös korkotukilainojaan. Luottolaitoksilla on päinvastoin vakavaraisuussääntelyn tiukentumisesta johtuen tarvetta korottaa marginaalejaan. Lisäksi luottolaitokset ovat paheksuneet muutoksen voimaantumisen äkillisyyttä ja katsoneet sen tuovan ongelmia tietojärjestelmiin vaadittavien muutosten johdosta.

Huolimatta lausunnoissa esitetyistä epäilyistä ehdotetun muutoksen vaikutuksista lausunnoissa ei ole esitetty sellaista uutta, jonka johdosta esityksen sisältöä olisi katsottu tarkoituksenmukaiseksi muuttaa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitys vaikuttaa momentin 30.20.49 määrärahan määrään.

6 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2013 alusta.

7 Suhde perustuslakiin ja säätämishjärjestys

Ehdotettu muutos koskee yksinomaan uusia myönnettäviä tukia ja lainoja. Koska ai-

kaisemmin myönnettyjen lainojen ehtoihin ja tukiin ei puututa, muutos ei vaikuta kenenkään perustuslain 15 §:n mukaiseen omaisuuden suojaan.

Lakiehdotus voidaan näin ollen käsitellä tavallisessa lainsäätämishjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

maatalouden rakennetuista annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 17 §:n 2 momentti seuraavasti:

17 §

Korkotuen myöntämisen edellytykset

—————
Korkotuen määrä on kolme prosenttiyksikköä. Edellytyksenä on kuitenkin, että lainansaaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Korkotukea ei myönnetä kustannuksiin, jotka aiheutuvat ul-

komaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta.

—————
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Lain voimaan tullessa vireillä olevaan hakemukseen ja ennen lain voimaantuloa myönnettyyn tukeen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja sopimusehtoja.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2012

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Paula Risikko*

Laki**maatalouden rakennetuista annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 17 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 §

17 §

*Korkotuen myöntämisen edellytykset**Korkotuen myöntämisen edellytykset*

Korkotuen määrä on neljä prosenttiyksikköä. Edellytyksenä on kuitenkin, että lainan saaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Korkotukea ei myönnetä kustannuksiin, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta.

Korkotuen määrä on *kolme* prosenttiyksikköä. Edellytyksenä on kuitenkin, että lainan saaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Korkotukea ei myönnetä kustannuksiin, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Lain voimaan tullessa vireillä olevaan hakemukseen ja ennen lain voimaantuloa myönnettyyn tukeen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja sopimusehtoja.